כְּמוֹ בְּשַׁתִּיתָא דִּלְעֵיל. (סז) וְכֵן נוֹהֲגִין לְהַתִּיר עַל יְדֵי שִׁנּוּי, (סח) וּמָקוֹם שֶׁדַּרְכּוֹ לַעֲשׂוֹת כָּךְ בְּחֹל, יִתֵּן בְּשַׁבָּת הַחֹמֶץ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הָאֹכֶל: **יז** [א]מֻתָּר לַעֲשׂוֹת (כנ) יֵינוֹמְלִין, שֶׁהוּא יַיִן יָשָׁן דָּבֵשׁ וּפִלְפְּלִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא לִשְׁתִיָּה. [ב]וְאֵין עוֹשִׂין אֲלוּנְתִית, שֶׁהוּא יַיִן יָשָׁן וּמַיִם צְלוּלִים וְשֶׁמֶן אֲפַרְסְמוֹן, (ע) * שֶׁהוּא לִרְפוּאָה: **יח** [ג]אֵין שׁוֹרִין אֶת הַחִלְתִּית לֹא בְּפוּשְׁרִין וְלֹא בְּצוֹנְנִין, * שֶׁדָּרְכָּהּ (עא) לִשְׁרוֹתוֹ לִרְפוּאָה, אֲבָל נוֹתְנוֹ לְתוֹךְ הַחֹמֶץ וּמְטַבֵּל בּוֹ * פִּתּוֹ. הָיָה שָׁרוּי (כג) מֻתָּר (עב) לִשְׁרוֹתוֹ בְּשַׁבָּת. וְאִם שָׁהָה מִמֶּנּוּ יוֹם חֲמִישִׁי וְיוֹם שִׁשִּׁי וְצָרִיךְ לִשְׁתּוֹת גַּם בְּשַׁבָּת, (עג) [ד]מֻתָּר, שֶׁכְּבָר הוּא דָּרָךְ רְפוּאָתוֹ לִשְׁתּוֹתוֹ (עד) שִׁבְעָה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, הִלְכָךְ מֻתָּר לִשְׁרוֹתוֹ בְּצוֹנֵן וְלִתֵּן (כד) (עה) בַּחֲמָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סַכָּנָה אִם לֹא יִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ: **יט** [ה]שׁוּם וּבֹסֶר וּמְלִילוֹת (עו) שָׁרְפָקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אִם מְחַסְּרִים דִּיכְהּ. אֲסוּר לִגְמֹר דִּיכְתָן בְּשַׁבָּת, * וְאִם אֵין מְחַסְּרִים אֶלָּא שְׁחִיקָה, מֻתָּר לִגְמֹר בְּשַׁבָּת. (עז) [ו]לְפִיכָךְ מֻתָּר לִגְמֹר שְׁחִיקַת

א שַׁבָּת קל״ט (ע״ב) מִשְׁנָה, וְאִם מֻתָּר לִסְנֹן עַיִן סוֹף סִימָן שי״ט (סט״ז). ב שָׁם ק״מ (ע״א) בָּרַיְתָא. ג שָׁם בָּרַיְתָא וּכְתַנָּא קַמָּא, וּמַתְנִיתִין יְחִידָאָה הִיא רַבִּי יוֹסֵי. ד שָׁם בְּגֶמָרָא. ה צִיּוּנֵי לְעֵיל בְּסִימָן רנ״ב (ס״ה). ו טוּר בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״א (הי״ג) מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבָה (סי׳ שה).

בַּאֵר הֵיטֵב

אסור. מגן אברהם (ס״ק כד) עיין שם. ועיין ט״ז (ס״ק יב) שֶׁהַעֲלָה דְּמִי שֶׁשָּׁכַח לִשְׁפּוֹךְ חֹמֶץ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְתוֹךְ הַקְּרֵי״ן, צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת בְּלֵילָה רַבָּה וְנוֹתֵן הַחֹמֶץ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הַקְּרֵי״ן שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּחֹל, וְלֹא יַעֲרֹב בְּכֹחַ אוֹ אוֹחֵז בַּכְּלִי עַצְמוֹ וּמְנַעֲנֵעַ אוֹתוֹ. וְצָרִיךְ עיין לְדַעַת רַמ״א דְּמַצְרִיךְ שנוי בְּאֹכֶל, בְּמַה שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת צְנוֹן דַּק דַּק עִם קִשּׁוּאִין שֶׁקּוֹרִין אוּגְעוּרְקָע״ס דַּק דַּק וְשׁוֹפְכִין אַחַר כָּךְ חֹמֶץ לְתוֹכוֹ וְאֵין עוֹשִׂין שׁוּם שנוי, וְנִרְאֶה דְּכָאן לֹא הֶחְמִירוּ כְּמוֹ בְּקְרֵי״ן כֵּיוָן דְּאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת זֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת דְּיִתְקַלְקֵל טַעֲמוֹ שֶׁל צְנוֹן, עַל כֵּן לֹא הִצְרִיכוּ שנוי, כֵּיוָן דְּעִקַּר עֲשִׂיָּתוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁבְּקִרְהוּ אַעִקַּר הִלְכְתָא, וְאִם כֵּן צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא יְעָרְבֵנּוּ בְּכֹחַ אוֹ עַל יְדֵי הַכְּלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי, וּמִן הַמֻּבְחָר שֶׁיְּשִׂים תְּחִלָּה הַחֹמֶץ בְּכֶלִי, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּבָרִים אֵלּוּ. וּמוֹרֵי חֲמִי זַ״ל (ב״ח ס״ו) הֵבִיא בְּשֵׁם רַשַׁ״ל (בבי״אורו לטור) שֶׁשָּׁמַע לְהַקֵּל בְּחַרְדָּל וּקְרֵי״ן שֶׁאֵנוּ עוֹשִׂין, כִּי בִּזְמַנֵּיהֶן הָיוּ עוֹשִׂין אוֹתוֹ כְּמוֹ עִסָּה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּמְדִינָתֵנוּ שֶׁאֵין שִׁרְיָתוֹ גְּבוֹלוֹ, וְכָתַב מוֹרֵי חֲמִי עַל זֶה שֶׁאֵין לְהַקֵּל מֵאֹמֶד הַדַּעַת. וּבְיָרֵק הַנִּקְרָא שַׁלַאטי״ן אֵין לְדַקְדֵּק בְּכָל זֶה, כֵּיוָן שֶׁאֵין חוֹתְכִין אוֹתוֹ דַּק דַּק וְשׁוֹפְכִין חֹמֶץ אוֹ שֶׁאֵר דָּבָר לַח לְתוֹכָן וּמְעָרְבִין אוֹתָן בְּיַחַד, (פל) צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְעָרֵב בְּכַף בְּכֹחַ, אוֹ יְנַעְנֵעַ בַּכְּלִי עַצְמוֹ, וְטוֹב לְהַחְמִיר גַּם כֵּן שֶׁיִּתֵּן הַחֹמֶץ וְאַחַר כָּךְ הַמַּאֲכָל. וּכְשֶׁחָל פֶּסַח בְּשַׁבָּת וְשָׁכַח מִבְּעוֹד יוֹם לִתֵּן הַמַּשְׁקֶה לְתוֹךְ הַחֲרֹסֶת, (פה) לְדַעַת קַמַּיְיתָא מֻתָּר לִתֵּן הַמַּשְׁקֶה בְּשַׁבָּת וְלֹא יִטְרַח בְּכָךְ אֶלָּא בְּאֶצְבַּע, (פו) וּלְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים גַּם זֶה אָסוּר, אִם לֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ גַּם כֵּן רַכָּה. (פז) אָסוּר לִטְרֹחַ בַּיְצִים בְּקְעָרָה מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן שֶׁנִּרְאֶה כְּמִי שֶׁרוֹצֶה לְבַשְּׁלָם בְּקְדֵרָה, (פח) וְאִם הָיוּ טְרוּפוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל לִתְּנָם לְתוֹךְ בְּאֹרֶשׁ״ט בְּכֶלִי שֶׁנִּי לְגַמֵּן, וְאִם הָיָה הַבְּאֹרֶשׁ״ט מְחַמֶּמֶת גַּם בָּזֶה מְשׁוּם בְּשׁוּל: **יז** (סט) יֵינוֹמְלִי״ן. הַיְנוּ (פט) וְלָעֶרְבָן וּלְאָכְלָן כְּמוֹת שֶׁהֵן, אֲבָל [אָסוּר] לִטְרֹחַ אוֹתָן יָפֶה וּלְסַנְּנָן, שֶׁזֶּה טַרַח יוֹתֵר וְאָמְנוּת גְּדוֹלָה וְתִקּוּן גָּדוֹל הוּא זֶה. בֵּית יוֹסֵף סוֹף סִימָן שי״ט (ד״ה כתב הרמב״ם) בְּשֵׁם שִׁבֻּלֵי לֶקֶט (סי׳ צא). כָּתַב מַהֲרַי״ל (מנהגים) אָסוּר לָתֵת קְדֵרָה לְתוֹךְ חֹמֶץ לַעֲשׂוֹת טִבּוּל, וְכֵן לַעֲשׂוֹת בֵּיצִים קָשִׁים עִם פִּיטְרְזִילִ״ן בְּחֹמֶץ אָסוּר, דְּדָמֵי לְהֵילְמֵי. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כח) וְצָרִיךְ עִיּוּן, דְּהֵילְמֵי אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּכוֹבֵשׁ כְּבָשִׁים, אֲבָל זֶה דָּמֵי לְיֵינוֹמְלִי״ן דְּשָׁרֵי. וּמִצַּד שָׁרֵי לְדִבְרֵי הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ב׳. אָסוּר לִטְרֹחַ בֵּיצִים מְגֻלְגָּלִים בְּקְעָרָה דְּמֵחֲזֵי כְּמַאן דְּבָעֵי לְמִשְׁדְּיִנְהוּ בְּקְדֵרָה. רַשַׁ״י דַּף ק״ט (ע״א ד״ה אסור). מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד): **יח** (כג) מֵאֶתְמוֹל. דִּבְלָאו רְפוּאָה נָמֵי מְשָׁקֶה הוּא, ר״ן (נח. ד״ה גמ׳): **(כד) בַּחֲמָה.** וְאִי לֵיכָּא חַמָּה, אֲפִלּוּ בְּאוּר שְׁרֵי מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַתִּירוּ דָּוְקָא בְּרֵכָה וְכַנַּ״ל, וּבְכָל זֶה אֵין חִלּוּק בֵּין לְאוֹתָהּ סְעוּדָה אוֹ לִסְעוּדָה אַחֶרֶת [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד)]: **(סז) וְכֵן נוֹהֲגִין וְכוּ׳.** הַיְנוּ בְּחַרְדָּל וְשׁוּם, (פט) וְהוּא הַדִּין בְּשֶׁאֵר מִינֵי טִבּוּל כְּשֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן דַּק דַּק וּמְעָרְבִין אוֹתָן בְּיַחַד: **(סח) וּמָקוֹם שֶׁדַּרְכּוֹ וְכוּ׳.** וְעַל כֵּן (פנ) אִם שָׁכַח לִשְׁפּוֹךְ חֹמֶץ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְתוֹךְ הַקְּרֵי״ן, צָרִיךְ שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת בְּלֵילָה רַבָּה וְנוֹתֵן הַחֹמֶץ וְאַחַר כָּךְ הַקְּרֵי״ן, שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ שֶׁעוֹשִׂין בְּחֹל, וְיֶאֱחֹז בַּכְּלִי עַצְמוֹ וינענע אוֹתוֹ. וּבְיָרֵק הַנִּקְרָא שַׁלַאטי״ן (פנ) אֵין לְדַקְדֵּק בְּכָל זֶה, כֵּיוָן שֶׁאֵין חוֹתְכִין אוֹתוֹ דַּק דַּק, אֲבָל מַה שֶּׁחוֹתְכִין צְנוֹן וְקִשּׁוּאִין שֶׁקּוֹרִין אוּגְעוּרְקָע״ס דַּק דַּק וְשׁוֹפְכִין חֹמֶץ אוֹ שְׁאָר דָּבָר לַח לְתוֹכָן וּמְעָרְבִין אוֹתָן בְּיַחַד, (פל) צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְעָרֵב בְּכַף בְּכֹחַ, אוֹ יְנַעְנֵעַ בַּכְּלִי עַצְמוֹ, וְטוֹב לְהַחְמִיר גַּם כֵּן שֶׁיִּתֵּן הַחֹמֶץ וְאַחַר כָּךְ הַמַּאֲכָל. וּכְשֶׁחָל פֶּסַח בְּשַׁבָּת וְשָׁכַח מִבְּעוֹד יוֹם לִתֵּן הַמַּשְׁקֶה לְתוֹךְ הַחֲרֹסֶת, (פה) לְדַעַת קַמַּיְיתָא מֻתָּר לִתֵּן הַמַּשְׁקֶה בְּשַׁבָּת וְלֹא יִטְרַח בְּכָךְ אֶלָּא בְּאֶצְבַּע, (פו) וּלְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים גַּם זֶה אָסוּר, אִם לֹא שֶׁיַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ גַּם כֵּן רַכָּה. (פז) אָסוּר לִטְרֹחַ בַּיְצִים בְּקְעָרָה מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן שֶׁנִּרְאֶה כְּמִי שֶׁרוֹצֶה לְבַשְּׁלָם בְּקְדֵרָה, (פח) וְאִם הָיוּ טְרוּפוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל לִתְּנָם לְתוֹךְ בְּאֹרֶשׁ״ט בְּכֶלִי שֶׁנִּי לְגַמֵּן, וְאִם הָיָה הַבְּאֹרֶשׁ״ט מְחַמֶּמֶת גַּם בָּזֶה מְשׁוּם בְּשׁוּל: **יז** (סט) יֵינוֹמְלִי״ן. הַיְנוּ (פט) וְלָעֶרְבָן וּלְאָכְלָן כְּמוֹת שֶׁהֵן, אֲבָל [אָסוּר] לִטְרֹחַ אוֹתָן יָפֶה וּלְסַנְּנָן, שֶׁזֶּה טַרַח יוֹתֵר וְאָמְנוּת גְּדוֹלָה וְתִקּוּן גָּדוֹל הוּא זֶה, וּכְמוֹ לְעֵיל בְּסִימָן רנ״ב ס״ה). ט״ר דְּאָסוּר לִטְרֹחַ. כָּתַב מַהֲרַי״ל (מנהגים) אָסוּר לָתֵת קְדֵרָה לְתוֹךְ חֹמֶץ לַעֲשׂוֹת טִבּוּל, וְכֵן לַעֲשׂוֹת בֵּיצִים קָשִׁים עִם פִּיטְרְזִילִ״ן בְּחֹמֶץ אָסוּר, דְּדָמֵי לְהֵילְמֵי [הוּא מֵי מֶלַח הַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ב׳], וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כה) מַשִּׂיג עָלָיו וּמְצַדֵּד לְהָקֵל בָּזֶה, וְכָל זֶה בְּמִרְבֶּה אֲבָל בְּמִעַט שָׁרֵי אֶפְלּוּ לְמַהֲרַי״ל, וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף ב׳: (ע) **שֶׁהוּא לִרְפוּאָה.** וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם רְפוּאָה אָסְרוּ חַז״ל לַעֲשׂוֹת, גְּזֵרָה מְשׁוּם שְׁחִיקַת סַמָּנִים, (ע) וְלָכֵן אֲפִלּוּ הָיָה עֲשׂוּי מֵעֶרֶב שַׁבָּת אָסוּר לִשְׁתּוֹתוֹ: **יח** (עא) **לִשְׁרוֹתוֹ לִרְפוּאָה.** שֶׁשּׁוֹתִין מֵי הַשְּׁרִיָּה לִיּוֹקֶרָא דִּלְבָּא [גְּמָרָא (קמ.)]: **(עב) לִשְׁרוֹתוֹ.** צָרִיךְ לוֹמַר (פנ) לִשְׁתּוֹתוֹ, וְהַטַּעַם, דְּזֶהוּ מַאֲכָל קָצַת בְּרִיאִים וְלֹא מִנְכַּר מִלְּתָא שֶׁהוּא לִרְפוּאָה [עוֹלַת שַׁבָּת (ס״ק לא)]. וְאִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִנְהָג בְּרִיאִים כְּלָל בָּזֶה, מַשְׁמַע מֵהָרַמְבַּ״ם (פכ״א הכ״ב) דְּאָסוּר [אַלְיָה רַבָּה (ס״ק כה)]: **(עג) מֻתָּר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ לִשְׁרוֹתוֹ וּכְדִלְקַמִּיהּ: **(עד) שִׁבְעָה יָמִים.** צָרִיךְ לוֹמַר שִׁלְשָׁה כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (קמ.). [הַגְּרַ״א וּשְׁאָר אַחֲרוֹנִים]: **(עה) בַּחֲמָה.** וְאִי לֵיכָּא חַמָּה, (פנ) אֲפִלּוּ בְּאוּר שְׁרֵי מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה: **יט** (עו) **שָׁרְפָקָן וְכוּ׳.** דִּשְׁלָשָׁה דְּבָרִים יֵשׁ בִּדְבָרִים הַנִּדּוֹכִין לְהוֹצִיא מֵהֶן שָׁמָנָן, רִסּוּק וְדִיכָה וּשְׁחִיקָה, וּשְׁחִיקָה הוּא יוֹתֵר מִדִּיכָה, וְלִכְךָ קָאָמַר דְּאִם נִדּוֹכוּ הֵיטֵב מִבְּעוֹד יוֹם וְאֵינוֹ מְחַסֵּר אֶלָּא שְׁחִיקָה, כְּנִגְמַר מְלַאכְתּוֹ מִבְּעוֹד יוֹם דְּמֵי וּמֻתָּר לְשָׁחֲקוֹ בְּשַׁבָּת: **(עז) לְפִיכָךְ מֻתָּר וְכוּ׳.** וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לִטְרֹחַ בְּכֹחַ [בַּ״ח (ס״ח) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כח) וְאַלְיָה רַבָּה (ס״ק כח), דְּלֹא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כג) בְּשֵׁם הַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ נג): **(סו)** ט״ז (ס״ק יב): **(סז)** שם). וְכֵן כָּתַב הָאַלְיָה רַבָּה (ס״ק כב) דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כג), **וְאִפְשָׁר דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם אֵירֵי כְּשֶׁעוֹשִׂין דַּק דַּק: (סח) וְאַף דְּהוּא עֲבָה וּבְעֵבָה מַחְמִיר הַיֵּשׁ אוֹמְרִים מִפְּנֵי נְתִינַת הַמַּשְׁקֶה, כָּתַב הַשַּׁ״ז** (שם) **דְּבִצְנוֹן מִפְּנֵי שְׁאֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת, סָמְכִינַן אַדַּעְתָּא דְּסַמַּיְיתָא לָהּ דְּלָא אָמְרִינַן נְתִינַת הַמַּשְׁקֶה זֶהוּ גְּבוּלוֹ, וְהֶעְתִּיקוּ גַּם כֵּן הָאַלְיָה רַבָּה** (שם) **לְדִינָא: (סט)** עַיִן סִימָן תע״ג סָעִיף קָטָן ט״ז בְּמָגֵן אַבְרָהָם: **(פו) פְּרִי מִגְדִּים** (א״א ס״ק כג) עַיִן

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שכא

(עח) הָרִיפוֹת בְּעֵץ פָּרוּר בִּקְדֵרָה בְּשַׁבָּת (עט) **אַחַר שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתָהּ מֵעַל הָאֵשׁ.** הַגָּהּ: וּמֻתָּר לְהַחֲלִיק הָאֹכֶל בְּשַׁבָּת וְלֹא הָוֵי בָּזֶה **(פ)** מִשּׁוּם מְמַחֵק, הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ (כה) **(פא)** בְּלֹא זֶה. וּמִכָּל מָקוֹם הַמַּחְמִיר * בְּמַאֲכָל שֶׁל תַּפּוּחִים וְכַדּוֹמֶה שֶׁדַּרְכּוֹ בְּכָךְ, **(פב)** * תָּבֹא עָלָיו בְּרָכָה (מרדכי ריש פרק כלל גדול (פ"ז סי' שסב)). אָסוּר (כו) **(פג)** * לְקַלֵּף **(פד)** שׁוּמִים וּבְצָלִים כְּשֶׁקּוֹלֵף לְהַנִּיחַ, אֲבָל לְאָכְלָן * לְאַלְתַּר שָׁרֵי (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן שי"ט) (סמ"ג (לאוין סה) והגהות מיימוניות פרק (כ"ב) [ח'] (שו"ת ה) ובית יוסף (ד"ה וכתב הרמב"ם) בשם סמ"ק (מצוה רפב) ותרומת הדשן ורבינו ירוחם (נתיב יג ח"ת)):

בֵּאוּר הַלָּכָה

דְּבָטוּר הָעִתִּיק גַּם כֵּן לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פכ"א הי"ג) דְּמָתָר לִגְמֹר שְׁחִיקַת הָרִיפוֹת, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכְּבָר הִשִּׂיגוּ הָאֲלִיָּה רַבָּה (סי' רנב ס"ק טז) וְדָחָה דְּבָרָיו:

* **בְּמַאֲכָל וְכוּ'.** אֵינִי יוֹדֵעַ מַה מְּלִמְּדָנוּ, דְּמִתְּחִלָּה מְיֵירֵי נָמֵי בְּמַאֲכָל שֶׁל תַּפּוּחַ כִּדְאִיתָא בְּמָרְדְּכִי, **וְאֶפְשָׁר דְּבָא הָרַמ"א לְהוֹרוֹת דְּהַמַּחְמִיר אֵין לוֹ לְהַחְמִיר רַק בְּמַאֲכָל שֶׁל תַּפּוּחַ [וְהוּא הַדִּין בְּתַפּוּחֵי אֲדָמָה] וְכַדּוֹמֶה, שֶׁדַּרְכּוֹ הוּא לִיפּוֹת וּלְהַחֲלִיק הַמַּאֲכָל עַל יְדֵי הַמְּרוּחַ וּמְחַזֵּי כִּמְמָרַח, אֲבָל בִּשְׁאָר דְּבַר מַאֲכָל אֵין לוֹ לְהַחְמִיר כְּלָל,** וְהוּא כְּעֵין מַה שֶּׁהִקַּל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כט) בְּמִמְרַח עַל הַלֶּחֶם, אַף לְמַ"ד הַגָּהָה (ד"ה תבא):

* **תָּבֹא עָלָיו בְּרָכָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק פב). וְעַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (שם) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַגָּהַת סְמ"ק (מצוה רפב הגהה יח) דְּמֻתָּר לִמְרֹחַ הַתַּפּוּחִים גַּם לַמָּקוֹם הָרַיקָן, וְסִיּם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם דְּהוּא הַדִּין עַל הַלֶּחֶם. וּכְדִי לְבָאֵר דִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם אַעְתִּיק לְשׁוֹן הַגָּהַת הַסְמ"ק בְּעִצְמוֹ, דָּזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם אַחַר שֶׁהֵבִיא מִתְּחִלָּה דְּיֵשׁ מְמַחֵק בָּאֳכָלִין מִדְּרַבָּנָן, כָּתַב שָׁם דְּמֻתָּר לִמְרַח הַתַּפּוּחִים מְבֻשָּׁלוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַפַּשְׁטִיד"א, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְשַׂמְּם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְרָצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ בְּהַמְּרוּחַ לְעָצֶם הַמְּרוּחַ, רַק לְמַלֵּא בְּמָקוֹם הָרֵיקָן, וְאַף דְּהוּא פְּסִיק רֵישָׁא, וְהַסְּכִים הַמַּגֵּן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן שי"ד (סק"ה) דְּאַף בְּמִילְתָא דְּרַבָּנָן אָסוּר, הָכָא כֵּיוָן דִּבְלֹאו הָכִי יֵשׁ לְהָקֵל מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּלֹא זֶה, אֵין לוֹ לְהַחְמִיר כְּלָל. **וְדַע דְּאַף דְּמִשְׁמַע דִּלְכָלֵי עִלְמָא מֻתָּרִים אֵין מְמַחֵק בָּאֳכָלִין, הֵינוּ אִם מְמָרַח הָאֹכֶל בְּעַצְמוֹ, אֲבָל אִם סוֹתֵם בּוֹ פִּי נֶקֶב הַחֲבִית וּמְמָרְחוֹ מִלְמַעְלָה, שַׁיָּךְ בּוֹ שֵׁם מְמַחֵק,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן שי"ד (סק"ח) בְּשֵׁם הָרַאֲב"ן דְּחֵלֶב וְשֶׁמֶן דֵּינוֹ כְּשַׁעְוָה:

* **לְקַלֵּף וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק פג), וְהוּא מֵהַבֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הרמב"ם) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (פ"ז ה"ב) דְּיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם מְלָאכָת בּוֹרֵר, וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ"א אָסוּר לְקַלֵּף לְאוֹ דַּוְקָא, אִי נַמִי מִשּׁוּם דְּרָצָה לְאַשְׁמוּעִינָן דְּלְאַלְתַּר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה שָׁרֵי. **וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק, דְּכֵיוָן דְּקוֹלֵף בְּכֶלֶל בּוֹרֵר הוּא לֵיתֵּר אֲפִלּוּ לֶאֱכֹל לְאַלְתַּר, דְּהָא מִי שֶׁקּוֹלֵף תַּפּוּחִים וְשׁוּמִים וּבְצָלִים נוֹטֵל הַפְּסֹלֶת וּמַנִּיחַ הָאֹכֶל, וּכְבָר נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּסִימָן שי"ט** (ס"ד) **דִּפְסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל אֲפִלּוּ לְאַלְתַּר חַיָּב, וְנִרְאֶה דְּכֵיוָן דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר וְדֶרֶךְ אֲכִילָתוֹ בְּכָךְ לֹא מִקְרֵי פְּסֹלֶת מִתּוֹךְ אֹכֶל, שְׁאֵינוֹ אֶלָּא לֶאֱכֹל הַתּוֹךְ, וְכָל שֶׁהוּא לְאַלְתַּר שָׁרֵי, אֲבָל לְהַנִּיחַ אָסוּר,** דְּלֹא עָדִיף מֵאֹכֶל מִתּוֹךְ פְּסֹלֶת [מַאֲמַר מָרְדְּכִי (ס"ק כא)]. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים [הֲלֹא הַמָּה הִתִּירוּהוּ (סי' רכ) וְהַסְּמַ"ג (לאוין סה) וְהַמָּרְדְּכִי (בהגהות סי' תסד)] שֶׁהִתִּירוּהוּ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל דְּקוֹלֵף חַיָּב מִשּׁוּם בּוֹרֵר לְהַלָּכָה, מֵהָא דְּאִיתָא בְּבֵיצָה י"ג עַמּוּד ב', רַב מַקְלֵפָא לֵיהּ דְּבֵיתְהוּ כְּסֵי כְּסֵי, וְזֶה לֹא מִסְתַּבֵּר לְחַלֵּק בֵּין קְלִפַּת שְׁעוֹרִים לְקִלְפַּת שׁוּמִים וּבְצָלִים, יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁם מְיֵירֵי בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל לְאַלְתַּר. אַךְ לְפָלֵא עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִשְׁמִיט הָאי דְּיֵינָא דִּירוּשַׁלְמִי לְגַמְרֵי וְלֹא הִזְכִּירוֹ כְּלָל. וְלוּלֵא דִּבְרֵי קְדֻשָּׁם שֶׁל הָרִאשׁוֹנִים הַנַּ"ל הָיָה נִרְאֶה לִי לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל בְּאֹפֶן נָאוֹת, וּמַמַּיְלָא הָיָה נִיחָא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהִשְׁמִיטוֹ, וְהוּא בְּהֶקְדֵּם מַאי דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא הַנַּ"ל הַמְקַלֵּף שְׁעוֹרִין מִקְלֵף אַחַת אַחַת וְאוֹכֵל [דְּהָוֵי אֲכִילַת עֲרַאי וּפְטוּר מִמַּעֲשֵׂר], וְאִם קִלֵּף וְנָתַן לְתוֹךְ יָדוֹ חַיָּב, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכֵן לְשַׁבָּת, אֵינִי וְהָא רַב מַקְלֵפָא לֵיהּ דְּבֵיתְהוּ כְּסֵי כְּסֵי, אֶלָּא כִּי אֲתָמַר דִּבְרֵי אֶלְעָזָר אִסְיְפָא אִתְּמַר, הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת שֶׁל חִטִּים מְנַפֵּחַ עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל וְכוּ', מַתְקִיף לַהּ רַב אַבָּא בַּר מָמָל וְרֵישָׁא לְמַעֲשֵׂר אֵין לְשַׁבָּת לֹא, וּמִי אֵיכָא מִידֵי וְכוּ', וּמְתָרֵץ שָׁם בְּמַסְקָנָא וְכֵן סְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי אַבָּא בַּר מָמָל, דִּקּוֹלֵף הוּא בִּכְלַל מְלָאכָה כְּמוֹ לְעִנְיַן מַעֲשֵׂר, וּבְוַדַּאי דְּאֵין לְחַלֵּק לְפִי זֶה בֵּין לְאַלְתַּר [וּבֵין] לְאַחַר זְמַן, וְנוֹכֵל לוֹמַר דְּזֶה הָיָה דַּעַת הַיְרוּשַׁלְמִי וְהָיָה הַטַּעַם מִשּׁוּם בּוֹרֵר, וְשֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי רַשְׁ"י (שם ד"ה וכן לשבת) דְּהוּא מִשּׁוּם דִּשׁ, וְעַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת (שם ד"ה ואם), אֲבָל לְפִי הַמַּסְקָנָא דִּבְבָלִי דִּקּוֹלֵף פְּטוּר מִשּׁוּם מְלָאכָת מַחֲשֶׁבֶת אֲסָרָהּ תּוֹרָה, לֹא הָוֵי עַל זֶה שֵׁם מְלָאכָה כְּלָל וַאֲפִלּוּ בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל לְאַחַר זְמַן, דּוֹמְיָא דְּמַעֲמִיד עֲרֵמָה בְּבֵית דָּפְטוּר בְּכָל גַּוְנֵי מִשְׁעָם זֶה, וְכֵן בְּכָל מָקוֹם דְּאִיתָא בְּשַׁ"ס פָּטוּר מִשּׁוּם מְלָאכָת מַחֲשֶׁבֶת, וַדַּאי דִּבְכָל גַּוְנֵי פָּטוּר דְּלֹא הָוֵי מְלָאכָה כְּלָל, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵנוּ לְעִנְיַן קוֹלֵף, וּבְעֶלְמָא בּוֹרֵר פְּסֹלֶת מִן הָאֹכֶל שַׁאנֵי, דְּמִיקְרֵי מְלָאכָת מַחֲשֶׁבֶת מִבֹּרֶר שָׁם לְאַלְתַּר, דְּדֶרֶךְ אֲכִילָה בְּכָךְ, כֵּן נִרְאֶה לְעַנְיוּת דַּעְתִּי לוּלֵא דִּבְרֵי הָרִאשׁוֹנִים הַנַּ"ל. **וְדַע דִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ פֶּרֶץ הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף** (שם) **שֶׁכָּתַב דִּדְוָקָא מֵעֵט מֵעֵט אֲבָל קִבּוּץ גָּדוֹל נִרְאֶה כְּבוֹרֵר, מֻקְשֶׁה מְאֹד מַהָא דְּסוּגְיָא הַנַּ"ל דְּרַב מְקַלֵּף לֵיהּ דִּבְיתְהוּ כְּסֵי כְּסֵי, וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּכָל מֵעֵט מֵעֵט, וְאֶפְשָׁר דְּמִשְּׁעַם זֶה הִשְׁמִיטוֹ הָרַמ"א וְלֹא הֲעִתִּיקוֹ לְהֲלָכָה:**

* **לְאַלְתַּר שָׁרֵי.** וְכֵן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם לְעֵיל (סִימָן שי"ט) בְּסָעִיף קָטָן ח' עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם **בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר** (בהגהותיו לשו"ע ס"ו) **שֶׁהֻקְשָׁה לְפִי זֶה עַל מַה שֶּׁפָּרַשׁ רַשְׁ"י בְּדַף ע"ד** (ע"א) **בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְלִיחַשֵּׁב נָמֵי כּוּתָשׁ, וְנִשְׁאַר בְּקוּשְׁיָא, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי יֵשׁ לוֹמַר בְּפִשִׁיטוּת דְּהַגְמָרָא** (ביצה יג:) **אֵיירֵי דְּקוֹלֵף בְּיָד, וְהָתָם דְּכוּתָשׁ כְּמַכְתֶּשֶׁת דְּהוּא בְּכְלִי חֲשִׁיבָא כְּמוֹ דָּשׁ,** דְּעַד כָּאן לֹא פְּטָרִינַן בְּקוֹלֵף כִּי אִם מִשּׁוּם דְּבָעִינַן מְלָאכָת מַחֲשֶׁבֶת לְעִנְיַן שַׁבָּת כְּמוֹ לְעִנְיַן מִשְׁכָּן, וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ שָׁם בַּגְּמָרָא, וְהָלֹא מְלָאכָת כּוֹתֵשׁ הָיָה בְּמַשְׁכָּן וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשְׁ"י (שם ד"ה שכן). וְלֹא אָמַרְתִּי שֶׁיָּצָא זֶה מִפִּי הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר, רַק מַאֲיָה תַּלְמִיד טוֹעֶה:

בַּאֵר הֵיטֵב

יט (כה) **בְּלֹא זֶה.** הָא אִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּלֹא זֶה אָסוּר, דְּיֵשׁ עִבּוּד בְּאֳכָלִין מִדְּרַבָּנָן, וְהַמַּפְלִיג הָוֵי כְּמְמַחֵק. וּמֻתָּר לְמָרַח הַתַּפּוּחִים עַל הַלֶּחֶם, עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כט):

(כו) **לְקַלֵּף.** מְשׁוּם בּוֹרֵר, וְאִם כֵּן אַף תַּפּוּחִים אָסוּר לְקַלֵּף לְהַנִּיחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שי"ט סָעִיף ג':

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּטַ"ז (ס"ק יד)]: **(עח) הָרִיפוֹת.** מַעֲשֶׂה דַּיְסָא, (עט) וְהַטַּעַם, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר דָּכוּ אוֹתָם בַּמְּדוֹכָה וְנִתְבַּשְּׁלוּ כָּל צָרְכָּן, וְאֵין מַחְסֹר אֶלָּא שְׁחִיקָה מְעַט: **(עט) אַחַר שֶׁמּוֹרִידִין.** וּבְעוֹדָהּ עַל הָאֵשׁ (לז) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם מַגִּיס דְּהָוֵי כְּמְבַשֵּׁל, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שי"ח סָעִיף י"ח וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ס"ק קיג): **(פ) מִשּׁוּם מְמַחֵק.** הֵינוּ דְּשַׁעֲנָה וְנָפַת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן מִדְּבָרִים הַמִּתְמָרְחִין, הַמְמָרַח וּמַחֲלִיק פָּנָיהֶם יֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם מְלָאכָת מְמַחֵק, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן שי"ד (ס"ק מה): **(פא) בְּלֹא זֶה.** עַל כֵּן לָאו מִידֵי קָעָבִיד, הָא אִם [אי] אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל בְּלֹא זֶה (לח) אָסוּר, דְּיֵשׁ עִבּוּד בָּאֳכָלִין מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ה', וְהוּא הַדִּין דְּיֵשׁ בָּהֶם מְמַחֵק מִדְּרַבָּנָן, וְאֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ לְאוֹתָהּ סְעוּדָה אָסוּר [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כט)]: **(פב) תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה.** וּלְמָרַח (לט) תַּפּוּחִים מְבֻשָּׁלִים עַל הַלֶּחֶם, וְהוּא הַדִּין שֶׁמֶן וְחֶמְאָה, בְּוַדַּאי שָׁרֵי: **(פג) לְקַלֵּף וְכוּ'.** מְשׁוּם בּוֹרֵר, וּכְשֶׁם שֶׁבְּבוֹרֵר מְקַלְּפִין לְעֵיל כְּשֶׁאוֹרֵר אֹכֶל מִן הַפְּסֹלֶת וְהוּא סָמוּךְ לַסְּעֻדָּה, כֵּן הוּא הַדִּין בָּזֶה: **(פד) שׁוּמִים וּבְצָלִים.** וְהוּא הַדִּין (מ) תַּפּוּחִים וֶאֱגוֹזִים וּשְׁקֵדִים וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. וְאִם פּוֹתֵחַ פְּלוֹמְיָ"ן וְזוֹרֵק הַגַּרְעִינִים הַקָּשִׁים לְהַנִּיחַ לְאַחַר זְמַן, הָוֵי בּוֹרֵר. וּבְתַפּוּחִים כְּהַאי גַּוְנָא, יֵשׁ לוֹמַר גַּם כֵּן דְּאָסוּר, אֲבָל מִיָּד לַפֶּה (מא) שָׁרֵי לְתַּן, וְאֶפְשָׁר אַף לְאוֹתָהּ סְעוּדָה (מב) שָׁרֵי [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ל)]:

יט (נג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכתב הרמב"ם) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַמְבַּ"ם (סי' שה): **(נד)** לְבוּשׁ וּפְרִי מְגַדִּים (משו"ת ס"ק יד): **(נה)** מַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק כט): **(נו)** כֵּן מַשְׁמַע בְּהַגָּהַת סְמ"ק (מצוה רפב הגהה יח) וּבְמַגֵּן אַבְרָהָם (שם) לְהַמְעַיֵּן: **(נז) מַגֵּן אַבְרָהָם** (סק"ל). **וְהַפְּרִי מְגַדִּים כָּתַב צָרִיךְ עִיּוּן, דְּקִלְפּוֹת הַתַּפּוּחִים רַב הָעוֹלָם אוֹכְלִים אוֹתוֹ כָּךְ בְּלֹא דְּחַק, וְאִם כֵּן אַף** **(נח) דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, וְלֹא הָוֵי כְּבוֹרֵר פְּסֹלֶת מֵאֹכֶל** [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]: **(נט)** וְכֵן **לְהַנִּיחַ יֵשׁ לוֹמַר דְּשָׁרֵי, אַךְ בְּקִלְפֵּי רִיבִי"ן וּמְעַהֲרִי"ן יֵשׁ לוֹמַר כָּךְ:** **(נם)** וְכֵן **בְּסִימָן שי"ט סָעִיף ט"ז עַיֵּן שָׁם, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א סק"ל). **וְלֹא אֲבִין רְאִיָּתוֹ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, וְעַיֵּן לְעֵיל** (סי' שיט) **בְּסָעִיף ד' בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל הַבּוֹרֵר:**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah